

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

ברכת כהנים בספרי - מחווה ומהות

א. מקורות יסוד

1. ספרי במדבר פיסקא לט – מצורף טקסט הספרי שהכין ד"ר מנחם כ"ץ.
2. מקבילה בבבלי סוטה לח. – מצורף טקסט שהכין ד"ר מנחם כ"ץ.

ב. קול רם

1. עיינו בספרי במדבר פיסקא לט בדרשה "שיהא כל הקהל שומע", ובבבלי לח. בדרשה על קול רם. השוו בין הניסוח בספרי ובבבלי.
2. רמב"ם הלכות ברכת כהנים פי"ד הי"ב.
3. נחוד את הבנת "קול רם", באמצעות עיון במחלוקת אחרונים האם יש שומע כעונה בברכת כהנים:
  - א) עיינו בסוף בית הלוי על ספר בראשית ד"ה מה שאמר חכם אחד.
  - ב) חזון איש אורח חיים, הלכות ברכת המזון סימן כט, ס"ק א – החקירה, וס"ק ג'.
  - ג) להרחבה – עמק הנצי"ב (פירוש הנצי"ב לספרי), על דרשת "הקהל כולו שומע".
  - ד) רשימות שיעורי הגרי"ד על סוכה, עמ' קלט סעיף ד.
  - ה) עמק ברכה, הלכות נשיאת כפים, סימן ה' (הסבר דומה בהר צבי או"ח א' סימן נז).
4. תנו את הדעת לטיב הדין של קול רם, להבנת דין שומע כעונה.
5. נושא הבא – אמור להם, הקריאה כהנים.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

במדבר פרק ו,

(כב) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (כג) דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר
לְהֵם.
(כד) יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ. (כה) יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְדֶּךָ. (כו) יִשְׂאֵה' ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם.
(כז) וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֶם.

ספרי במדבר, פיסקא לט

(כב) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (כג) דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר
לְהֵם.

[*] "וידבר" וגי' "דבר אל אהרן ואל בניו לא' כה תברכו את בני יש"י".
לפי שכל מעשה פרשה באהרן, הביא את אהרן והביא את בניו לכלל דיבור.
שזה כלל, כל זמן שדיבור לכהנים מעשה לכהנים, דיבר ליש' מעשה ליש',
דיבר ליש' מעשה בכל אדם, צריך להביא את הגרים.
[1] "כה תברכו את בני יש"י" - בלשון הקודש. שבכל מקום שני 'ענייה' ויאמירה' ו"ככה", בלש'
הקור'.

[2] "כה תברכ' את בני יש"י" - בעמידה.
אתה או' בעמידה. <או בעמידה 05> ושלא בעמידה.
ת"ל "ואלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים" (דברים כז מב).
נא' כאן ברכה ונא' להלן <ברכה 04>.
מה ברכה האמור להלן בעמידה, אף ברכה האמי' (להלן) כאן בעמידה.
ר' נתן או': אינו צריך, שכבר נא' "ונגשו הכהנים בני לוי" וגי' "בשם יי"י" (דברים כא ה).
מקיש ברכה לשירות; מה שירות בעמידה, אף ברכה בעמידה.
[3] "כה תברכו את בני יש"י" - בנשיאות כפים.
אתה או' בנשיאות (0) [כ] פים, או בנשיאת כפים ושלא בנשיאת כפים.
ת"ל "וישא אהרן את ידיו על העם ויברכם" (ויקרא ט כב), מה אהרן בנשיאת כפים, אף בניו
בנשיאת כפים.

ר' יונתן או':
מה <43> להלן ראש חודש וקרבנות צבור וכהן גדול, <אף כאן ראש חוד' וקרבנות ציבור וכהן
גדול 04>.

ת"ל "כי בו בחר יי"י" (דברים יח ה), מקיש בניו לו; מה הוא בנשיאת כפים, אף בניו בנשיאת כפים.
[4] "כה תברכו את בני יש"י" - בשם המפורש.

אתה או' בשם המפורש, או <אינו 04> אלא בכינוי.
ת"ל "ושמו את שמיי", במקדש בשם המפורש, במדינה בכינוי.
ר' יאשיה או': "בכל מקום אשר אזכיר את שמיי" (שמות כ כ), זה מקרא מסורס;
שבכל מקום שאני נגלה עליך שם תהא מזכיר את <שמיי 04>.
והיכן אני נגלה עליך? בבית הבירה. אף אתה לא תהא מזכיר את שמיי אלא בבית הבירה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

מיכן אמרו: שם המפורש אסור ליאמר בגבול.
[5] **"כה תברכו את בני יש"י** - אין לי אלא ברכה ליש',
ברכה לגרים לנשים לעבדים מני? ת"ל "ואני אברי".
ברכה לכהנים מני? ת"ל "ואני אבי".
[6] **"כה תבר"** - פנים כנגד פנים. <את' או' פנים כנגד פנים04 > או מול כנגד פנים?
ת"ל **"אמור להם"**, פנים כנגד פנים.
[7] **"כה תבר' את בני יש"י** - שיהא כל הקהל שומע.
או בינן ובין עצמן?
ת"ל **"אמור להם"**, שיהא כל הקהל שומע.
מני שחזן צריך { צריך } לומר להם 'אימרו'?
ת"ל **"אמור להם"**.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

[משנה ו] מתני'.

ברכת כהנים כיצד?

במדינה אומר אותה שלש ברכות, ובמקדש - ברכה אחת ;

במקדש אומר את השם ככתבו, ובמדינה - בכינויו ;

במדינה כהנים נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן, ובמקדש - על גבי ראשיהן,

חוץ מכהן גדול, שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ ;

ר' יהודה אומר : אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה מן הציץ,

שנאמר : (ויקרא ט כב) "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם".

גמ'.

- 1 [1] **תנו רבנן** : (במדבר ו) "כה תברכו" - בלשון הקודש, אתה אומר : בלשון הקודש, או אינו אלא בכל לשון?
- 2 נאמר כאן "כה תברכו" ונאמר להלן (דברים כז) "אלה יעמדו לברך את העם",
- 3 מה להלן בלשון הקודש, אף כאן בלשון הקודש ;
- 4 **רבי יהודה אומר** : אינו צריך, הרי הוא אומר : "כה", עד שיאמרו בלשון הזה.
- 5 [2] **תניא אידך** : "כה תברכו" - בעמידה, אתה אומר : בעמידה, או אינו אלא אפי' בישיבה?
- 6 נאמר כאן "כה תברכו" ונאמר להלן "אלה יעמדו לברך", מה להלן בעמידה, אף כאן בעמידה ;
- 7 **ר' נתן אומר** : אינו צריך, הרי הוא אומר : (דברים י) "לשרתו ולברך בשמו",
- 8 מה משרת בעמידה, אף מברך בעמידה.
- 9 ומשרת גופיה מנלן?
- 10 דכתיב : (דברים יח) "לעמוד לשרת".
- 11 [3] **תניא אידך** : "כה תברכו" - בנשיאות כפים, אתה אומר : בנשיאות כפים או אינו אלא שלא בנשיאות כפים?
- 12 נאמר כאן "כה תברכו" ונאמר להלן (ויקרא ט כב) "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם",
- 13 מה להלן בנשיאות כפים, אף כאן בנשיאות כפים.
- 14 קשיא ליה לר' יונתן : אי מה להלן כהן גדול וראש חודש ועבודת צבור,
- 15 אף כאן כהן גדול וראש חודש ועבודת ציבור!
- 16 **ר' נתן אומר** : אינו צריך, הרי הוא אומר : (דברים יח) "הוא ובניו כל הימים",
- 17 מקיש בניו לו, מה הוא בנשיאות כפים, אף בניו בנשיאות כפים,
- 18 וכתב : "כל הימים", ואיתקש ברכה לשירות.
- 19 [4] **ותניא אידך** : "כה תברכו את בני ישראל" - בשם המפורש, אתה אומר : בשם המפורש או אינו אלא בכינוי?
- 20 ת"ל : (במדבר ו) "ושמו את שמיי", שמי המיוחד לי ;
- 21 יכול אף בגבולין כן?
- 22 נאמר כאן "ושמו את שמיי" ונאמר להלן (דברים יב) "לשום את שמו שם",

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

- 23 מה להלן בית הבחירה, אף כאן בבית הבחירה.
- 24 **רבי יאשיה אומר** : אינו צריך, הרי הוא אומר : (שמות כ) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך",
- 25 בכל מקום ס"ד?
- 26 אלא מקרא זה מסורס הוא : בכל מקום אשר אבוא אליך וברכתך שם אזכיר את שמי,
- 27 והיכן אבוא אליך וברכתך? בבית הבחירה, שם אזכיר את שמי בבית הבחירה.
- 28 [5] **תניא** אידך : "כה תברכו את בני ישראל" - אין לי אלא בני ישראל; גרים, נשים, ועבדים משוחררים מניין?
- 29 ת"ל : (במדבר ו) "אמור להם", לכולהו.
- 30 [6] **תניא** אידך : "כה תברכו" - פנים כנגד פנים, אתה אומר : פנים כנגד פנים, או אינו אלא פנים כנגד עורף?
- 31 ת"ל : "אמור להם", כאדם האומר לחבירו.
- [7] **תניא** אידך : "כה תברכו" - בקול רם, או אינו אלא בלחש? ת"ל : "אמור להם", כאדם שאומר לחבירו.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

בית הלוי דרוש ומילי דאגדתא – בראשית

כה שאמר חכם אחד בברכות כהנים דכהן אחד יכול
לומר ברכת כהנים ובארי הכהנים ישמעו ושומע
כעונה. הנה אם היה מקום לומר כן בודאי דהיינו
מרויחין בזה לפרש לבן המשנה במכנת מגילה (דף כ"ד
המפטייר בנביא ט' והוא פורס על שמיט והוא נושא את
כפיו, דלא ידענו פירושה של המשנה בפשיטות דהא כל
כהן נושא כפיו. ולפ"ז ניחא דהוא יאמר הפסוקים
להוליא שארי הכהנים. אמנם שיקר בדבר לא נהירא
כלל דשומע כעונה שייך רק בדבר דאין לריק בו אלא
אמירה לחודא. אבל ברכות כהנים דלריק קול רם כאדם
האומר לחבירו וכמו דנפקא לן בסוטה (דף ל"ח) מקרא
דחזיר להם ובזה לא שייך שומע כעונה דהרי ענייתו
של הכהן השומע הרי אינו נשמע להעם השומעים ולא
עדיף סך כהן השומע מאם היה אומר מפורש בפה רק
רק בלחש דלא ילא. ועיין במג"א סי' קכ"ח ס"ק י"ז
שכתב בשם מהרי"ע דאין כהן אחד מברך והאחרים יענו
אמן מפני הצירוף, וזה לא קאי רק על הברכה שמקודם
דבה מהני שומע אבל הפסוקים ודאי נראה דלא מהני:

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 8

בס"ד, י"ח באייר תשס"ט.

חזון איש אורח חיים סימן כט

סימן כט

א) הא דאמרין שומע כעונה, אי פירושו שולא צמטשה השמיטה לחוד, או שמתיחס אליו גם הדיבור של המשמיט, ע"י שמיטה, ויולא יד"ח צשיחוף, השמיטה, והדיבור, של חצרו.
ג) וכיון שענין שומע כעונה הוא האחדות השומע והמשמיט זה דיבור וזה צמיטה עד שמתיחס גם הדיבור למלות השומע, לכן, אף צמלות שאינו יולא דיבור כל דכו אלא שזריך תנאים בדיבורי, מ"מ יולא צמיטה, כמו, למ"ד לא השמיט לאזניו לא ילא, ומכל מקום יולא צמיטה, ואם השמיטה היתה נחשבת כאחד

ממיני דיבור, אכתי הוי דיבור בלחש שלא השמיט לאזניו, אלא שדיבור המשמיט מהני נ"י לדידי, וכן כששומע מגינה, שהם היתה השמיטה דיבור, אכתי הוי קראה על פה, ולא ילא, אלא שכל קריאת המשמיט הוי כדידי, ונראה, דזהו שנסתפקו צתו, פסחים ז"ע ב, ד"ה לא יפחות, שיהא לריך כוס לכל השומעים, דה"ע דנהי דשומע כמדבר מ"מ לא הוי עג הכוס, ומיהו למאי דקיי"ל שא"ל כוס לכל אחד, ע"כ ה"ע דיבור המשמיט הנשגם בכל תנאי המלוא, כדידי דמיא, וכן רהיחי צם' שו"ת צית שלמה סי' י"ז עיי"ש, ולפי האמור יש לעיין צמ"כ צם' צ"ה להגרי"ד ז"ל הגה"צ"ד צריסק, שאין דין שומע כעונה בצרכה כהנים משום לריך קול רם, ולפי האמור כיון שגשגמו תנאי דיבור צמטש סגי ל"י נשומע, ונראה דצרכה כהנים עיקרה, הדיבור, שהוא שוב בגדרו צין צקול נמוך וצין צקול רם, וכשהוא צקול רם אינו אלא כמוסיף עליו תנאי שהוא חוץ ממנו כתנאי הכוס והמגילה ול"ע, [צקלרה], כיון דכל שומע, גם הדיבור של המשמיט הוא לעולם הנשאי של המלוא, עד שיתכן להגדירה צתנאים מיוחדים, כמו שתי"י מתוך הכתב ועל הכוס וכיו"צ, שפיר יתכן צה גם תנאי של קול רם, ומנ"ל שוב לחדש שלא יהא צזה דין שומע כעונה] ולפי פי' זה